

STOVYKLOS KOOPERATYVO
DVEJŲ METŲ
SUKAKČIAI

Kempton /Allg./,
1948 m. liepos 9 d.

Kempteno Lietuvių Kooperatyvo "Gintaro" Valdyba, kooperatinės veiklos dvejų metų sukakties proga, sveikina gerbiamus savo narius, taip pat visus mieluosius tautiečius, kurie mus palaiko, stiprina kooperatinio darbo veiklumą ir tuo padeda plėsti ir įgyvendinti gražią kooperacijos idėją. Iš savo pusės "Gintaro" kooperatyvo valdyba nuoširdžiai linki visiems gerb. tautiečiams asmeninės laimės ir mūsų visų didžiausiojo troškimo išsipildymo - sulaukti laisvos ir nepriklausomos mūsų Tėvynės Lietuvos.

"Gintaro" kooperatyvo Vaizdyba

[illegible]

IŠ "GINTARO" VEIKLOS

1946 m. vasario mėnesį Kempteno Lietuvių Ekonomistų Draugijos buvo padarytas nutarimas įsteigti Kempteno Lietuvių stovykloje kooperatyvą. Po to praėjo keturi mėnesiai, kol išrūpintas tam reikalui iš UNRRA leidimas ir patvirtinti įstatai, ir 1946 m. liepos 9 d. buvo sušauktas steigiamasis Kempteno Lietuvių Kooperatyvo "Gintaro" susirinkimas, kuriame kooperatyvo nariais išrašė 73 kolonijos gyventojai. Kaip kooperatyvo steigėjai jo įstatus pasirašė: Dr. J. Kaškelis, A. Valavičius, J. Ignatavičius, Dr. D. Micuta ir M. Kaminskas. Bet vėl praėjo dar trys ilgi mėnesiai, kol išsteigusio kooperatyvo pirmoji valdyba, kurią sudarė A. Valavičius, M. Kaminskas, A. Jonynas, A. Martinkus ir J. Kuzavas, įveikė ne iš savo kaltės atsiradusias kliūtis, ir tais pat metais apie spalio pabaigą pradėjo savo prekybos darbą, imdamasi įgyvendinti pagal kooperatyvo įstatų § 1 užsibrėžtąjį tikslą: kelti savo narių gerovę, skatinti kooperacijos idėją ir remti kultūrinius lietuvių reikalus, šiam tikslui organizuojant prekybą, gamybą, komiso prekybą ir transportą.

Jau dveji metai praslinko. Neilgas laiko tarpas, bet mūsų skurdžioje ir ūkanotoje tremties būityje vis dėlto ne bereikšmis. Pagal kooperatyvo įstatus, kas trys mėnesiai rinkdavosi kooperatyvo nariai į visuotinius susirinkimus išklausti savo rinktųjų kooperatyvo vadovaujamų organų veiklos pranešimo, patvirtinti apyskaitų, priimti ateičiai samatų ir išrinkti naujų vadovaujamų organų – valdybos ir revizijos komisijos. Per dvejų metų tarpą eilei asmenų, kai kuriems iš jų be pertraukos, teko vienokiu ar kitokiu būdu dirbti

narių susirinkimo išrinktuose organuose. Taip besirūpinant ir bedirbant, susilaukta ir vaisių. Ką kooperatyvas per šiuos dvejus metus yra nuveikęs, paliekame pačiai kolonijos bendruomenei kritiškai įvertinti. Mums patiems, kooperatininkams, lyg ir nepatogu daug apie save kalbėti. Tačiau tegu bus gerbiamųjų skaitytojų atleista, kad, pasinaudodamas šio kuklaus jubiliejaus proga, kiek plačiau supažindinsiu bent su keliais skaitmenimis iš kooperatyvo veiklos.

Kooperatyvui, kaip ekonominei institucijai, veikimo bazę sudaro kapitalai. Pradėta buvo dirbti su visiškai mažu ir kukliu, pirmųjų po narių sudėtu 1600,-RM pajų kapitalu. Savaiame suprantama, su tiek pinigų ir darbas iš pradžios buvo labai menkas, neefektingas. Dėl to pirmoji kooperatyvo valdyba turėjo daug vargo ir rūpesčio, kad sudarytų būtinai reikalingą prekių užpirkimui kapitalą. Teko pirmiausia imti nuolatinės trumpalaikės paskolas iš pačių valdybos narių ir kitų asmenų. Iš tikrųjų buvo varginga pradžia. Bet dvejų metų būvyje prekybinė ir finansinė kooperatyvo situacija tiek pakito, jog šiuo metu, pakeičiant valiutą, t.y., birželio 22 d., kooperatyvo savus kapitalus sudarė: 2460,-RM narių pajai, 10.118,67 RM pagrindinis kapitalas, 38.314,69 RM atsargos kapitalas ir 6303,85 RM apyvartos kapitalas, iš viso 57.197,21 RM sumai.

Pagal kooperatyvo įstatus, 50% turimojo gryno pelno pervedus į pagrindinį ir atsargos kapitalą, likusiųjų 50% perduodama kooperatyvo narių visuotinio susirinkimo dispozicijon, kuris esamąją sumą išdaliuja įvairiems labdaros ir kultūriniais reikalams. Kooperatyvo susidariusios išlaidos išlyginamos samatos keliu iš gautojo brutto pelno. Stambesnės išlaidų pozicijoms per dvejus metus išleista: Unrai ir IRO mokesčių sumokėta 4497,45 RM, bendruomenės komitetui /pradedant nuo 1947 m. lapkričio mėn./ mokesčių - 17.655,51 RM, tarnautojams atlyginimo išmokėta 41.802,50 RM, tarnautojams tantjėmų išmokėta 10.640,-RM, valdybai atlyginimo už posėdžius ir tantjėmų - 6915,-RM ir revizijos komisijai atlyginimo 300,-RM.

Minėjau, kad 50% grynojo pelno narių visuotinių susirinkimų buvo paskirstyta įvairiems kultūriniais ir labdaros tikslams. Per dvejų metų tarpą tiems reikalams paskirta 47.893,36 RM. Kam ir kiek paskirta, būtų čia per ilgą kalbėti ir pagaliau nėra reikalo, nes ir taip kiekvieną kartą po kooperatyvo visuotinių susirinkimų būdavo paskelbiama spaudoje. Be to, per tą patį laiką esamos valdybos dispozicijoje samatos keliu skirtos aukoms ir reprezentacijos išlaidoms sumos, iš viso 9000,-RM, pagal reikalą irgi paskirta kultūriniais ir labdaros tikslams. Jeigu prie šių paaukotų sumų pridėsime sumokėtų mokesčių sumas, tai išeina, kad "Gintaro" kooperatyvas per dvejus metus iš savo kuklaus veikimo resursų bendruomeniniams reikalams bus paskyręs 80.000,-RM. Per dvejų metų laiką narių pajai irgi trigubai padidėjo, ir šiuo metu kooperatyvas turi 206 narius.

Žengdamas į trečiuosius veikimo metus, ryšium su naujos valiutos įvedimu ir senųjų reichsmarkių devalvacija, "Gintaro kooperatyvas" stovi prieš naujus kintančių ekonominių bei prekybinių sąlygų reikalavimus ir uždavinius. Kokia padėtis iš chaotiško pokario Vokietijos prekybinio gyvenimo išsivystys, tuo tarpu galima tik spėlioti. Iš viso, gal būt, pakitėjusiomis valiutos sąlygomis bus nebereikalingas ar nebeįmanomas stovykloje kooperatinis veikimas? Iš kitos pusės, gal nebeilgas mūsų čia buvimas iškels kitokių reikalavimų? Tačiau, kad ir taip būtų, vis dėlto reikia konstatuoti, kad lietuviškąjį tremties veikimą ir Kempteno Lietuvių Kooperatyvas "Gintaras" šiuo bei tuo yra skatinęs, idėjęs į jį kuklią savo dalį, paremdamas lietuvių kultūros ir labdaros tikslus ir propagudamas artimo meilę pagrįstą, gražią kooperacijos idėją.

A.Valavičius,

"Gintaro" kooperatyvo valdybos pirmininkas

KOOPERACIJOS IDĖJA

Šių dienų chaotiškame pasaulio gyvenime kalbėti apie idėjas yra pernelyg blanku. Šiandien, kada pasaulyje tiek daug neteisės, skriaudų, kada didelėje jo dalyje viešpatauja neįsivaizduojamo žiaurumo teroras, kada sumaterializėjusioje pasaulio aplinkumoje tiek daug skaudaus išnaudojimo ir vergiško beteisiškumo, – kalba apie idėjas skamba demoniško pasityčiojimo disonansu. Idėja – tai palaimintas žodis, tapęs kūnu. Idėja – tai jaunų širdžių ugningi pasiryžimai ir kūryba. Dėl idėjų milijonai žmonių dirba, aukojasi ir kenčia. Idėjos – tai išganingi niūrioje žmonijos buityje pragiedruliai.

Didžiosios ir gražiosios idėjos – tai Vakarų pasididžiavimas: Didžioji Laisvių Charta, Žmogaus ir Piliečio Teisių Deklaracija, meno, mokslo ir technikos atradimų idėjos. Tačiau pati kilniausioji žmonijos išganymo idėja – Kristaus idėja, tas Rytų didysis žmonijos išganymo sfinksas, Alfa ir Omega – pradžia ir pabaiga. Kokia skaudi ir gili žmonijos tragedija ir ironija, kad šalia šios idėjos Rytai tiek daug skaudžių nuoskaudų yra padarę žmonijos buityje: Atila, Tamerlanas, Čingischanas, Riurikų, Romanovų, pagaliau nevainikuotų Maskvos tironų Sibiro ir stepių vėjo mirtį nešančios idėjos.

Kooperacijos idėja, kaip ir visos gražiosios pažangos idėjos, kilusi iš Vakarų. Tai, palyginti, dar jauna, bet gaji ir kūrybinga XIX amžiaus pradžios idėja.

Kas gi yra ta kooperacija, turinti sau šūkį: Vienas už visus, visi už vieną! Kooperacija yra savaiminga išsikristalizavusi sistema, siekianti dominavimo prieš kapitalizmą. Tai kooperacijos tikslas.

Kooperacijos idėja remiasi pačiomis didžiausiomis dorovės normomis, kurias pats Dievas davė žmonėms: Mylėk savo artimą! Tik kooperacijos idėjos šalininkai, atseit, kooperatininkai, prie šios dorovės normos dar pridėda: Bet ir neišnaudok savo artimo čia, žemėje! Taigi kiekvieno kooperatininko tikslas yra kova su išnaudojimu, su kapitalistiniu išnaudojimu. Kooperacija – tai evoliucinė organizacija, išeinanti prieš kapitalizmą. Vadinas, ji jokių būdu nėra kapitalistinė sistema. Be abejo, kooperacija visko neaprepia ir anaip tol ji to ir nesiekia ir nestato sau tikslo viską aprėpti; bet ji visuomet kovojo ir kovos su nepadoriuoju kapitalistiniu išnaudojimu.

Kooperacija nėra kokioje ideologijoje, bet tik tam tikra ūkinės veiklos forma. Dėl to ji nesiekia jokių gyvenimo reformų, laikosi nuošaliai nuo politinių partijų aistrų ir nesiveržia prie nepastovios valdžios garbės. Kita vertus, kiekvienas kooperatininkas, būdamas laisva ir jokiais partiniais varžtais nesuvaržyta individualybė, yra demokratas. Iš čia eina, kad kooperacija, nesiekdama jokių politinių tikslų, jungia ir savyje sutalpina įvairių politinių įsitikinimų žmones. Kooperacijos idėja yra evoliucijos idėja, pačio gyvenimo pašaukta ir iš pačio gyvenimo išėjusi idėja. Negalima jokios idėjinės veiklos auginti ant traušų, atseit, dirbtinai pagal užsakymą. Kooperacijos idėja to vengia. Ji pati iš savęs yra gaji, nes ji gyvenimiška, žmoniška ir graži.

Prieš 104 metus niūrią ir ūkanotą Anglijos dieną vadinamieji teisingieji Rodždelio pionieriai, susirinkę į vieną vietą, svarstė savo liūdną ir varganą buclį ir ieškojo kelių išeiti iš savo skaudaus ekonominio gyvenimo. Tada ir gimė kooperacijos idėja: Vienas už visus, visi už vieną! Jie buvo tie laimingieji, kurie rado būdą nors iš pradžią ir nedideliais ištekliais, tvirtu ir nuoširdžiu noru padėti artimui.

Amžių būvyje ekonominis žmonių gyvenimas, taip kaip jis buvo suprantamas seniau ir kaip jis suprantamas dabar, nuolat keitė ir tebekeičia savo ūkinės veiklos formas. Nuo viduramžių feodalizmo, vėliau merkantelizmo, liberalizmo ir kapitalizmo laikotarpių mūsų gyvenamasis amžius priartėjo prie socializmo, teisingiau sakant, prie valstybinio socializmo gadynės. Tai mes matome rimtus, bet sunkius bandymus dabarties Anglijos gyvenime ir kituose kraštuose. Tai vakarai. Valstybinio socializmo principai Rytuose yra sukonstruoti ant dialektinio materialistinio socializmo supratimo pagrindų. Materijos garbinimas tenai vyrauja. Tačiau, atrodo, mes stovime materialistinio socializmo gadynės laidotuvių išvakarėse. Socializmas tenka suprasti tik kaip ekonominę doktriną, bet ne kaip politinę koncepciją.

Kooperacija yra apolitinė, todėl ji šia prasme universali. Joje sutelpa įvairių politinių įsitikinimų, įvairių visuomenės sluoksnių žmonės. Mes puikiai žinome, kad žmogus tik tada tampa visiškai nepriklausomas, kada jis esti ekonomiškai savarankiškas. Tad ekonominis pagrindas tiek atskiro asmens, tiek ir visuomenės gyvenime yra labai svarbus veiksnys.

A. Valavičius

[illegible]

1. SUKAKTUVINI SUSIRINKIMĄ, kuri Kempteno lietuvių kooperatyvo "Gintaro" valdyba, pasirėmusi kooperatyvo įstatų § 12, šaukia liepos mėn. 10 d. 15 val. gimnazijos patalpose, prašomi būtinai atvykti visi to kooperatyvo nariai. Susirinkimui bus tokia darbotvarkė: 1/Susirinkimo atidarymas, 2/Prezidiumo kvietimas, 3/Valdybos pranešimas, 4/Revizijos komisijos pranešimas, 5/Apyškaitos tvirtinimas, 6/Gryno pelno paskirstymas, 7/Sąmatos priėmimas, 8/Įstatų pakeitimo klausimas, 9/Valdybos narių pririnkimas ir valdybos kandidatų rinkimas, 10/Revizijos komisijos rinkimas, 11/Sumanymai ir pareidavimai. Nesusirinkus nustatytam narių skaičiui, tą pat dieną ir ten pat 15.30 val. šaukiamas antras susirinkimas, kuris bus teisėtas. Susirinkimas aptars ir nustatys naujomis ekonominėmis sąlygomis savo ateities veikimo gaires.